

Respons

Somalia: Al-Shabaab-områder i Sør-Somalia

- Hvilke områder i Sør-Somalia er underlagt al-Shabaabs herredømme?

Kilder og begrensninger

Det finnes få muligheter til å kartlegge og verifisere informasjon om maktforholdene i Sør-Somalia,¹ og det lar seg derfor ikke gjøre å gi en detaljert og uttømmende oversikt over disse forholdene. Denne responsen fokuserer på distriktshovedstedene, og gir ellers kun et generelt bilde av maktforholdene utenfor disse stedene. Distriktshovedstedene bærer samme navn som distriktene, og er normalt den største byen/landsbyen i det gitte distriktet. Al-Shabaabs innflytelse i områder som er inntatt av myndighetene omtales ikke i denne responsen.

Responsen bygger hovedsakelig på informasjon fra lokale ressurspersoner og representanter for organisasjoner som jobber i Sør-Somalia, inkludert i al-Shabaab-områder (se kildelisten). Kildene er anonymiserte av hensyn til deres arbeidssituasjon og/eller sikkerhet.

Bakgrunn: AMISOM-offensiven som stoppet opp

Al-Shabaab tok kontroll over store deler av Sør-Somalia i perioden 2008-2010, men var i stor grad et byfenomen (Hansen 2013, s. 89). Utenfor byene var organisasjonen fraværende eller representert gjennom allierte klanmilitser. Al-Shabaab tok også kontroll over den nordlige delen av Mogadishu, men klarte ikke å erobre den sørlige delen av byen, der Somalias internasjonalt anerkjente myndigheter ble beskyttet av Den afrikanske unions styrker i Somalia (AMISOM).

I perioden 2011-2015 presset AMISOM og andre myndighetstilknyttede styrker al-Shabaab først ut av Mogadishu og deretter mange andre byer i Sør-Somalia. Offensiven mot al-Shabaab stoppet så mer eller mindre opp, og i 2016 og 2017 falt enkelte byer tilbake på al-Shabaabs hender fordi AMISOM trakk seg ut av disse byene.² Årsakene til at AMISOM trakk seg tilbake er sammensatte og til dels uklare, men skyldes blant annet frykt for at styrker spredt utover et

¹Al-Shabaabs tilstedeværelse begrenser seg i all hovedsak til Sør-Somalia, men de er også aktive i Galgala-området sørvest for kystbyen Bosaso i Puntland (Ahmed 2018; Reuters 2018).

² Dette gjelder blant annet Badhadhe, Adan Yabal, Rabdhure, Tieglow og El Bur. Disse byene falt tilbake på al-Shabaabs hender henholdsvis i januar 2016 (BBC 2016), juni 2016 (kilde H 2016a, s. 4), juli 2016 (kilde H 2016b, s. 6), oktober 2016 (Garowe Online 2016) og april 2017 (Hassan 2017).

for stort område og med lange forsyningslinjer skulle gjøre dem sårbare for angrep fra al-Shabaab.

Al-Shabaab-kontrollerte distriktshovedsteder

Tabell 1 gir en oversikt over hvilke distriktshovedsteder som al-Shabaab har kontroll over. Al-Shabaab har også kontroll over andre byer/landsbyer, men disse har vi ingen uttømmende oversikt over. Kildene er imidlertid samstemte i at al-Shabaab kontrollerer mesteparten av Midtre Juba-regionen. Ifølge kilde C befinner en vesentlig del av organisasjonen seg i disse områdene.

Tabell 1: Al-Shabaab-kontrollerte distriktshovedsteder

Region ³	Distriktshovedstad
Bakool	Rabdhure Tieglow
Galgudud	El Bur El Der
Midtre Juba	Buale Jilib Sakow
Midtre Shabelle	Adan Yabal
Mudug	Haradhere
Nedre Juba	Badhadhe Jamame
Nedre Shabelle	Kurtun Warey Sablale

Tabellen er utarbeidet av Landinfo på bakgrunn av informasjon fra blant annet kildene A, B, C, D og United Nations Monitoring Group on Somalia and Eritrea (2018, s. 22).

³ Somalia er i en føderaliseringssprosess, der ulike regioner slås sammen til delstater. Galgudud og sørlige deler av Mudug danner for eksempel delstaten Galmudug. Regionbegrepene brukes imidlertid fortsatt som geografisk referanse.

Distriktshovedstedene som ikke er nevnt i tabell 1, det vil si de aller fleste,⁴ er på myndighetenes⁵ hender. Kildene er omforente om at myndighetene i liten grad har etablert permanent nærvær utenfor distriktshovedstedene de har inntatt ved hjelp av AMISOM, og at disse følgelig utgjør adskilte enklaver.

Al-Shabaabs tilstedeværelse og innflytelse utenfor distriktshovedstedene

Al-Shabaabs størrelse er ukjent,⁶ men kildene er samstemte om at organisasjonen ikke er stor nok til at de kan være til stede i ethvert område som myndighetene ikke har inntatt. Ifølge kilde E og F, som har lang erfaring fra ulike al-Shabaab-områder, er det først og fremst i byer og større landsbyer at al-Shabaab har permanent tilstedeværelse og implementerer sin strenge tolkning av sharia.

Kildene er videre omforente om at al-Shabaab også har innflytelse i områder hvor de ikke har permanent tilstedeværelse. I slike områder er de ifølge kilde F ikke opptatt av «alt og alle», men først og fremst av at folk betaler skatt (zakat) og ikke samarbeider med myndighetene. Al-Shabaab kan også utsette befolkningen i disse områdene for rekrutteringspress.⁷

Sterke klaner kan ha noe forhandlingsrom i møtet med al-Shabaab, men kildene hevder at folk flest uansett innordner seg dem av frykt for reaksjoner. Al-Shabaab har et omfattende nettverk av informanter og krigerne deres kan bevege seg relativt fritt i områder som ikke er inntatt av myndighetene. De opererer i små, mobile grupper, som kan samles ved behov, for eksempel for å gjennomføre angrep eller slå ned på folk som motsetter seg dem (kilde A, møter 2017 og 2019). Ifølge kildene er slike al-Shabaab-grupper særlig aktive rundt områdene som myndighetene og deres støttespillere har inntatt. Dette underbygges av at al-Shabaab stadig gjennomfører angrep mot AMISOM og andre myndighetsstyrker i slike områder (ACLED 2019).

Al-Shabaabs innflytelse baserer seg ikke på frykt alene. Ifølge kildene er det en bred oppfatning i befolkningen i Sør-Somalia at al-Shabaab er mindre korrump enn myndighetene. Dette underbygges av at selv folk i Mogadishu og andre byer som myndighetene har inntatt, henvender seg til al-Shabaab-domstoler utenfor disse områdene for å håndtere konflikter (kilde A, møte 2019; Garowe Online 2018).

⁴ Distriktshovedstedene bærer samme navn som distriktene. Følgende kart gir en oversikt over de ulike distriktene: <http://www.fsnao.org/downloads/Somalia-Administrative-Units-Districts.pdf>. Enkelte kilder viser også til andre områder som egne distrikter, herunder blant annet Galhareeri i Galgadud, Salagle i Midtre Juba og Hagar i Nedre Juba, men kilder flest, inkludert dem Landinfo har møtt på Somalia-reisene våre i løpet av årene, forholder seg i all hovedsak til distriktsinndelingen som fremgår av dette kartet.

⁵ Myndighetene omfatter her føderalregjeringen i Mogadishu og de ulike regionale aktørene som støtter den.

⁶ Estimer over al-Shabaabs størrelse varierer og er svært usikre. Det amerikanske forsvarrets Afrikakommando anslår at al-Shabaab har mellom 3000 til 7000 stridende (Belfakir 2019). AMISOM har til sammenlikning cirka 20 000 soldater (UNSC 2018).

⁷ Rekruttering til al-Shabaab er nærmere omtalt i en egen respons (Landinfo 2018).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnet er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- ACLED, dvs. Armed Conflict Location & Event Data Project. (2019, 15. april). Current Data Files (Data Through 6 April 2019). *ACLED*. Tilgjengelig fra <https://www.acleddata.com/curated-data-files/> [lastet ned 15. april 2019]
- Ahmed, I. (2018, 2. august). Somaliland-Puntland Rift Ripe for Exploitation? *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/a/militant-groups-look-to-exploit-somaliland-puntland-tensions/4510608.html> [lastet ned 15. april 2019]
- BBC (2016, 26. januar). Kenya troops 'pull out of Somali el-Ade and Badhadhe bases'. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-35408463> [lastet ned 3. april 2019]
- Belfakir, F. (2019, 16. januar). Experts: Kenyan Attack Sign of Al-Shabab Resilience. *Voice of America*. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/a/experts-kenyan-attack-sign-of-al-shabab-resilience/4746688.html> [lastet ned 15. april 2019]
- FSAU, dvs. Food Security Analyst Unit (2005, januar). *Somalia: Administrative Units*. Nairobi: FSAU. Tilgjengelig fra <http://www.fsau.org/downloads/Somalia-Administrative-Units-Districts.pdf> [lastet ned 15. mai 2019]
- Garowe Online (2016, 26. oktober). Somalia: Al Shabaab seize key town in Bakool region after AU troops withdraw. *Garowe Online*. Tilgjengelig fra <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-al-shabaab-seize-key-town-in-bakool-region-after-au-troops-withdrawal> [lastet ned 3. april 2019]
- Garowe Online (2018, 30. desember). Somalia: People warned against seeking justice in Al-Shabaab courts. *Garowe Online*. Tilgjengelig fra <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-people-warned-against-seeking-justice-in-al-shabaab-courts> [lastet ned 15. april 2019]
- Hansen, S. J. (2013). *Al-Shabaab in Somalia*. London: Hurst.
- Hassan, M. (2017, 3. April). Al-Shabab Seizes Key Somali Town After Ethiopians Pull Out. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/a/al-shabab-seizes-key-somali-town-after-ethiopians-pull-out/3794065.html> [lastet ned 3. april 2019]
- Landinfo (2018, 16. januar). *Somalia: Rekruttering til al-Shabaab*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Somalia-respons-Rekruttering-til-al-Shabaab-26012018.pdf> [lastet ned 15. april 2019]

Respons Somalia: Al-Shabaab-områder i Sør-Somalia

- Reuters (2018, 17. august). Somali Puntland forces recapture strategic town from al Shabaab: officer. *Reuters*. <https://www.reuters.com/article/us-somalia-security/somali-puntland-forces-recapture-strategic-town-from-al-shabaab-officer-idUSKBN1L21MA>
- Reuters (2017, 4. april). Somalia's al Shabaab takes town after Ethiopian troops leave, official says. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-somalia-security/somalias-al-shabaab-takes-town-after-ethiopian-troops-leave-official-says-idUSKBN1760FD> [lastet ned 3. april 2019]
- Kilde H (2016a, 13. juni). Situasjonsrapport. Unntatt offentligheten.
- Kilde H (2016b, 4. juli). Situasjonsrapport. Unntatt offentligheten.
- UNFPA, dvs. United Nations Population Fund (2014, oktober). *Population Estimation Survey 2014 for the 18 pre-war regions of Somalia*. Nairobi: UNFPA. Tilgjengelig fra <http://somalia.unfpa.org/sites/arbstates/files/pub-pdf/Population-Estimation-Survey-of-Somalia-PESS2013-2014.pdf> [lastet ned 2. april 2019]
- UNSC, dvds. United Nations Security Council (2018, 30. juli). *Resolution 2431 (2018)*. New York: UNSC. Tilgjengelig fra [https://undocs.org/en/S/RES/2431\(2018\)](https://undocs.org/en/S/RES/2431(2018)) [lastet ned 15. april 2019]
- UN Monitoring Group on Somalia and Eritrea (2018, 9. november). *Somalia report of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea submitted in accordance with resolution 2385 (2017)*. New York: UNSC. Tilgjengelig fra <https://undocs.org/S/2018/1002> [lastet ned 15. april 2019]

Muntlige kilder

- Kilde A, representanter for en internasjonal organisasjon. Møte i Nairobi 25. september 2017 og 15. februar 2019.
- Kilde A, e-post 5. mars 2019.
- Kilde B, lokal ressursperson. Møte i Mogadishu, 11. februar 2019.
- Kilde B, e-post 4. april 2019.
- Kilde C, lokal representant for en internasjonal organisasjon. Møte i Kismayo, 13. februar 2019.
- Kilde D, representant for en internasjonal organisasjon. Møte i Kismayo, 13. februar 2019.
- Kilde E, representant for en internasjonal organisasjon. Møte i Nairobi 25. september 2017.
- Kilde F, representant for en lokal organisasjon. Møte i Mogadishu 28. september 2017.
- Kilde G, lokale representanter for en internasjonal organisasjon. Møte i Nairobi 25. september 2017.

© Landinfo 2019

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.